

Eiropas
komisija

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšana Eiropas skolās

Eurydice ziņojums

Izglītība un
apmācība

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšana Eiropas skolās

Eurydice ziņojums

*Izglītība un
apmācība*

Lūdzam atsaukties uz šo publikāciju šādi:

Eiropas Komisija /EACEA/Eurydice, 2019. *Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšana Eiropas skolās. Eurydice ziņojums*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

ISBN 978-92-9484-406-4 (PDF)

doi:10.2797/338312 (PDF)

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2019.

© Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra, 2019

PRIEKŠVārds

Daudzu valodu harmoniska līdzāspastāvēšana Eiropā spilgti simbolizē Eiropas Savienības centienus būt vienotiem dažādībā, un tas ir viens no Eiropas projekta stūrakmeņiem. ES ir 24 oficiālās valodas un 3 alfabēti, un dažus no tiem lieto daudzviet pasaulē. Eiropas Savienības kultūras mantojumā ietilpst vēl 60 citas valodas, un tajās runā konkrētos reģionos dzīvojošu cilvēku grupas.

Ambiciozā vīzija par labi funkcionējošas Eiropas izglītības telpas izveidošanu ir lielā mērā balstīta uz valodu zināšanām. Prasme sazināties vairākās

valodās ir nepieciešama mācībām un darbam ārzemēs. Turklāt valodu mācīšanās sniedz iespēju iepazīt atšķirīgas kultūras un paplašināt perspektīvas.

2019. gada maijā Eiropas Savienības Padome pieņēma Ieteikumu par visaptverošu pieeju valodu mācīšanai un apguvei. Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir apņēmušās paplašināt mērķus valodu apguves jomā skolā. Tas attiecas uz rakstpratības mācību vienā vai vairākās valodās un ietver divu papildu valodu apguvi. Saskaņā ar Padomes ieteikumu izglītojamie varētu vēlēt iekļaut savā personīgajā valodu portfelī retāk mācītas un apgūtas valodas.

Divvalodīgos reģionos un daudzvalodīgās klasēs visā Eiropā ir sastopamas daudzas interesantas pedagoģiskās pieejas. Valstu valodu daudzveidības pakāpe ir atšķirīga un to pieejas šīs daudzveidības pārvaldībai atšķiras. Šajā *Eurydice* (*Eurydice* ir visās Eiropas Savienības programmas Erasmus+ valstīs izvietotu nacionālo nodaļu tīkls izglītības analīzei) ziņojumā galvenā uzmanība ir pievērsta izglītības pārvaldes iestāžu veiktajiem atbalsta pasākumiem reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanai skolā. Ziņojums izceļ arī Eiropas Savienības programmu Erasmus+ un "Radošā Eiropa" līdzfinansētu projektu kopumu, kas veicina un atbalsta šādu valodu mācīšanu, apguvi un apriti.

Šis ieskats valstu pašreizējā politikā attiecībā uz reģionālajām vai minoritāšu valodām parāda, ka tiek īstenoti pasākumi valstu, reģionālā un vietējā līmenī, bet dažkārt pat skolu līmenī. Šajā kontekstā Eiropas Savienības uzdevums ir savest kopā šo dažādo līmeņu politikas veidotājus ar izglītības jomas darbiniekiem, lai izpētītu veidus, kā sasniegt ES vispārējos mērķus valodu apguves jomā. No radošuma un pieredzes dažādos pārvaldības līmeņos var daudz mācīties!

Eiropas valodu kopaina ir sarežģīts, daudzslāņains un krāšņs dažādu valodu un dialektu tīkls. Es priecājos, ka Eiropas Savienība var nodrošināt iespēju iepazīstināt ar šīs kultūras daudzveidības atbalstīšanas un uzturēšanas iespējām.

Tibor NAVRACSICS

Izglītības, kultūras, jaunatnes
un sporta lietu komisārs

SATURS

Priekšvārds	3
Valstu kodi	5
Ievads	6
Reģionālās vai minoritāšu valodas izglītības politikas dokumentos	8
Politika un pasākumi reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanas jomā	13
Tiesību akti /finansējums	14
Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšana skolās	14
Mācīšana reģionālajās vai minoritāšu valodās skolās	15
Reģionālo vai minoritāšu valodu lietošanas veicināšana ārpus skolām	16
Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanas resursi	16
Liela mēroga iniciatīvas /programmas	18
Eiropas projekti un iniciatīvas reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanas un apguves atbalstam	20
Erasmus+ skolu izglītības partnerības	20
Skolu izglītojošā personāla mobilitāte	21
Mērķsadarbības projekti	23
Jauniešu mobilitāte	23
"Radošā Eiropa"	24
Atsauces	26

VALSTU KODI

ES/ES-28	Eiropas Savienība	CY	Kipra	UK	Apvienotā Karaliste
BE	Beļģija	LV	Latvija	UK-ENG	Anglija
BE fr	Beļģija – franču kopiena	LT	Lietuva	UK-WLS	Velsa
BE de	Beļģija – vāciski runājošā kopiena	LU	Luksemburga	UK-NIR	Ziemeļīrija
BE nl	Beļģija – flāmu kopiena	HU	Ungārija	UK-SCT	Skotija
BG	Bulgārija	MT	Malta		EEZ un kandidātvalstis
CZ	Čehijas Republika	NL	Nīderlande	AL	Albānija
DK	Dānija	AT	Austrija	BA	Bosnija un Hercegovina
DE	Vācija	PL	Polija	CH	Šveice
EE	Igaunija	PT	Portugāle	IS	Islande
IE	Īrija	RO	Rumānija	LI	Lihtenšteina
EL	Grieķija	SI	Slovēnija	ME	Melnkalne
ES	Spānija	SK	Slovākija	MK	Ziemeļmaķedonijas Republika
FR	Francija	FI	Somija	NO	Norvēģija
HR	Horvātija	SE	Zviedrija	RS	Serbija
IT	Itālija			TR	Turcija

Sīkāku informāciju par ISCED klasifikāciju skatīt <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [piekļūts 2019. gada jūnijā].

IEVADS

Eiropu bieži dēvē par bagātīgu valodu mozaīku. Visām šīm valodām ir atšķirīgi statusi: tās var būt valsts vai oficiālās valodas, reģionālās vai minoritāšu valodas, vai valodas, kurās runā migrantu izcelsmes cilvēki. Reģionālās vai minoritāšu valodas parasti ir saistītas ar noteiktu ģeogrāfisku apvidu attiecīgajā valstī, lai gan dažas no tām (tās dēvē par neteritoriālām valodām) nav saistāmas ar noteiktu ģeogrāfisku apvidu. Tiek lēsts, ka Eiropas Savienībā reģionālajās vai minoritāšu valodās runā 40 līdz 50 miljoni cilvēku (Eiropas Parlaments, 2016).

Daudzās Eiropas valstīs reģionālajām vai minoritāšu valodām ir piešķirts oficiāls statuss. Tas nozīmē, ka attiecīgās valsts noteiktā apvidū tās izmanto juridiskām un valsts pārvaldes vajadzībām līdztekus valsts valodai (kurai ir oficiāls statuss visā valsts teritorijā). Valsts iestāžu pieņemtā politika un iniciatīvas, it īpaši izglītības jomā, ir galvenie faktori, kas veicina valodu dzīvotspēju privātajā un sabiedriskajā telpā. Ir vairāki valodas dzīvotspējas rādītāji (Eiropas Parlaments, 2017), tostarp tajā runājošo skaits (absolūtais valodā runājošo skaits un valodā runājošo cilvēku īpatsvars attiecīgās valsts iedzīvotāju vidū), valdības un iestāžu attieksme pret valodu un valodas politika, tostarp tās oficiālais statuss un lietojums, kā arī valodas izglītības un rakstpratības materiālu pieejamība.

Tiek lēsts, ka Eiropas Savienībā reģionālajās vai minoritāšu valodās runā 40 līdz 50 miljoni cilvēku.

Valodu daudzveidības nozīmīgums ir nostiprināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 22. pantā un Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā. Reģionālās un minoritāšu valodas ir daļa no Eiropas Savienības politikas vides daudzveidības iepazīšanas un valodu apguves jomā. Ar Eiropas Padomes 2019. gada 22. maija ieteikumu ⁽¹⁾ par visaptverošu pieeju valodu mācīšanai un apguvei tiek atzīta jebkuras valodas, kas ir saistīta ar personas individuālajām interesēm un apstākļiem, mācīšanās un saglabāšanas vērtība. Ar to tiek atzīta plašā valodu daudzveidība Eiropā un dalībvalstīs tiek iedrošinātas paplašināt mērķus valodu apguves jomā skolā.

Eiropas Padomes Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu harta ir galvenais juridiskais dokuments reģionālo vai minoritāšu valodu aizsardzībai un lietošanas veicināšanai Eiropā. Šī Eiropas konvencija stājās spēkā 1998. gada 1. martā. Līdz šim brīdim hartu ir ratificējušas 25 dalībvalstis ⁽²⁾. Ratificējot hartu, šīs dalībvalstis ne vien apņemas īstenot attiecīgo valodu saglabāšanas pamatprincipus un mērķus, bet arī veikt konkrētas darbības noteiktās sabiedriskās dzīves jomās (piemēram, izglītībā).

Finansējot tādas programmas kā Erasmus+ vai "Radošā Eiropa", Eiropas Savienība atbalsta valodu apguvi un valodu daudzveidību, it īpaši ar mobilitātes programmu, sadarbības projektu palīdzību un atbalstu Eiropas kultūras galvaspilsētām. Šo programmu ietvaros daudzi sekmīgi projekti veicina reģionālo vai minoritāšu valodu apguvi un padara tās pamanāmas visā Eiropā.

⁽¹⁾ Padomes ieteikums (2019. gada 22. maijs) par visaptverošu pieeju valodu mācīšanai un apguvei, OV C 189, 5.6.2019., 15.-22. lpp.

⁽²⁾ Skat. Eiropas Padomes tīmekļa vietni: <https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages/signatures-and-ratifications> [piekļūts 2019. gada jūnijā].

Reģionālās vai minoritāšu valodas: valodas, kuras “noteiktā valsts teritorijā tradicionāli lieto tie šīs valsts iedzīvotāji, kuri veido skaitliski mazāku grupu nekā pārējā valsts iedzīvotāju daļa”; tās atšķiras no oficiālās valodas vai valodām (Eiropas Padome, 1992). Parasti tās ir to iedzīvotāju valodas, kuru etniskās saknes ir attiecīgajos apgabalos vai kuri attiecīgajos reģionos dzīvo vairākās paaudzēs. Reģionālajām vai minoritāšu valodām var būt oficiālās valodas statuss, taču pēc definīcijas šāds statuss šīm valodām būs tikai tajā apgabalā, kurā tajās tiek runāts.

Neteritoriālas valodas: valoda, kuru lieto daļa valsts iedzīvotāju un kura atšķiras no valodas vai valodām, kuras lieto pārējie šīs valsts iedzīvotāji, bet, lai gan tā tradicionāli tiek lietota šīs valsts teritorijā, tā nevar tikt saistīta ar noteiktu apvidu. (Definīcija ir balstīta uz Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu hartu (Eiropas Padome, 1992)). Piemēram, romu valoda ir neteritoriāla valoda.

Šis *Eurydice* ziņojums sniedz pārskatu par visā Eiropā īstenotajiem politiskajiem centieniem atbalstīt reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu skolās. To veido šādas trīs galvenās daļas:

- augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestāžu atsauces uz reģionālajām vai minoritāšu valodām oficiālos dokumentos (valsts mācību programmas vai izglītības programmas, valsts novērtējuma vai eksaminācijas dokumenti, vai ieteikumi, ar kuriem skolas tiek mudinātas piedāvāt apmācību šajās valodās);
- dažādu Eiropas izglītības sistēmu politika un pasākumi attiecībā uz reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu; un
- daži Erasmus+ un “Radošā Eiropa” programmu finansēti projekti reģionālo un minoritāšu valodu apguves atbalstam.

Pirmajās divās ziņojuma daļās izmantota *Eurydice* tīklā apkopotā informācija. Uzmanības centrā ir skolu izglītība (pamatizglītība un vidējā izglītība) publiskās un valsts finansētās privātās skolās. Atsevišķiem politikas piemēriem var būt plašāks tvērums, piemēram, tie var ietvert arī pirmsskolas izglītību. Šīs divas daļas aptver 34 Eiropas valstis, kuras piedalās ES Erasmus+ programmā ⁽³⁾. Sniegto datu atsauces gads ir 2018./2019. mācību gads. Pēdējā daļa aptver ES finansētus projektus skolu izglītības, profesionālās izglītības un apmācības (PIA) un pieaugušo izglītības jomās. Tāpat tā ietver dažus kultūras un radošo nozaru, kā arī audiovizuālās nozares projektus.

⁽³⁾ Citiem vārdiem sakot, ziņojums aptver 26 no 28 Eiropas Savienības dalībvalstīm, kā arī Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Šveici, Islandi, Melnkalni, Ziemeļmaķedonijas Republiku, Serbiju un Turciju. Bulgārija, Grieķija, Lihtenšteina un Norvēģija nepiedalījās datu apkopošanā.

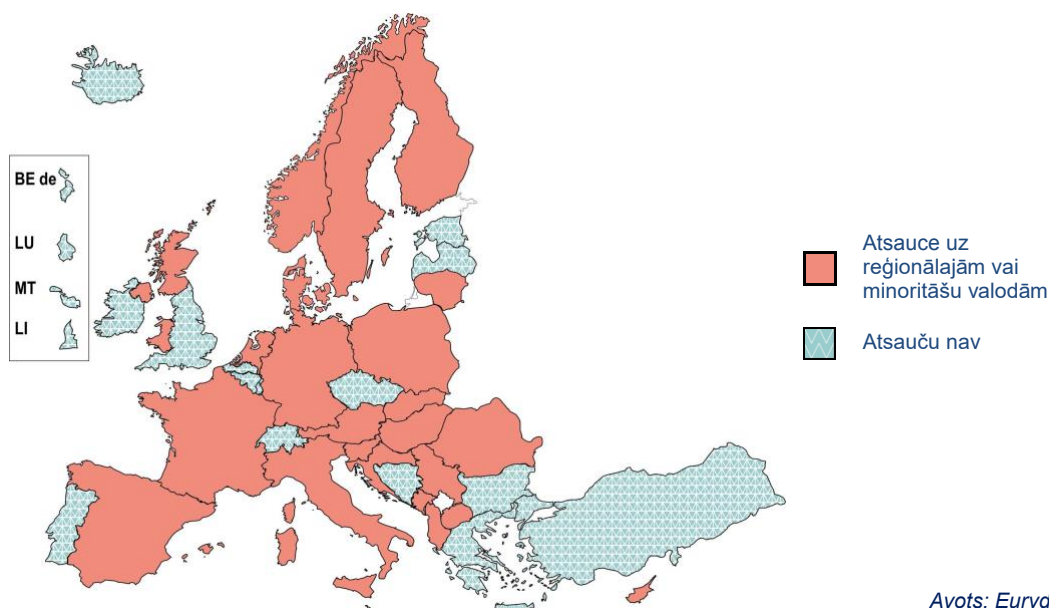
REĢIONĀLĀS VAI MINORITĀŠU VALODAS IZGLĪTĪBAS POLITIKAS DOKUMENTOS

Izglītības pārvaldes iestādēm ir nozīmīga loma reģionālo vai minoritāšu valodu aizsargāšanā un lietošanas veicināšanā. Šīs valodas tiek mācītas skolu mācību programmu ietvaros, kas lielākā vai mazākā mērā var uzlabot valodu apguvi. Valodām labvēlīgas skolas izmanto izglītojamo dažādo valodas pieredzi, lai palielinātu izglītojamo kultūras un valodas izpratni. Tās veicina valodu apguvei labvēlīgu vidi (Eiropas Komisija /EACEA/Eurydice, 2017). Ar Eiropas Padomes 2019. gada ieteikumu par valodām dalībvalstīm tiek ieteikts "piemērot visaptverošas pieejas, kas uzlabotu valodu mācīšanu un apguvi attiecīgi valsts, reģionālā, vietējā vai skolas līmenī" (4). Saskaņā ar Padomes ieteikumu viens veids, kā to panākt, ir atbalstīt valodu izpratnes attīstību, it īpaši augstu vērtējot valodu daudzveidību un izmantojot to kā mācību resursu.

1. attēlā redzams, ka lielākajā daļā izglītības sistēmu augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes piemin reģionālās vai minoritāšu valodas oficiālos dokumentos.

Lielākajā daļā izglītības sistēmu augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes piemin reģionālās vai minoritāšu valodas oficiālos dokumentos.

1. attēls. Atsauces uz konkrētām reģionālajām vai minoritāšu valodām ar pamatzglītību un vispārējo vidējo izglītību saistītos oficiālos dokumentos, ko izdevušas augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes (ISCED 1, ISCED 24 un ISCED 34), 2018./2019. mācību gads

Avots: Eurydice.

Paskaidrojums

"Augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes" ir augstākā līmeņa iestādes, kas ir atbildīgas par izglītības jomu attiecīgajā valstī, parasti tās ir nacionālā (valsts) līmeņa iestādes. Tomēr Beļģijā, Vācijā, Spānijā un Apvienotajā Karalistē par visām izglītības jomām vai par lielāko daļu izglītības jomu ir atbildīgas attiecīgi *Communautés*, *Länder*, *Comunidades Autónomas* un decentralizētas administrācijas. Tādēļ šīs administrācijas tiek uzskatītas par augstākā līmeņa iestādēm jomās, par kurām tās atbild. Atbildības jomās, kas šīm administrācijām kopīgas ar nacionālo (valsts) līmeni, abas tiek uzskatītas par augstākā līmeņa iestādēm.

Piezīmes par valstīm

Bulgārija, Grieķija, Lihtenšteina un Norvēģija: atsauces gada 2015./2016. mācību gada dati. Skat. Eiropas Komisija /EACEA/Eurydice, 2017, *Pamatdati par svešvalodu mācīšanu Eiropas skolās – 2017. gada izdevums*. Brisele: EACEA Eurydice.

(4) Padomes ieteikums (2019. gada 22. maijs) par visaptverošu pieeju valodu mācīšanai un apguvei, OV C 189, 5.6.2019., 17. lpp.

Šādas atsauces var būt ietvertas valsts mācību programmās vai izglītības programmās, valsts novērtējuma vai eksaminācijas dokumentos, vai ieteikumos, ar kuriem skolas tiek mudinātas piedāvāt apmācību šajās valodās. Tie var būt neliela mēroga pasākumi, kas tiek īstenoti noteiktā skaitā atlasītu skolu vai kas skar visas skolas konkrētā ģeogrāfiskā apvidū.

Dažos gadījumos tā var būt vien vispārīga atsauce uz reģionālajām vai minoritāšu valodām, nevis norāde uz konkrētām valodām. Piemēram, Čehijā nacionālo minoritāšu pārstāvjiem ir tiesības iegūt izglītību savā dzimtajā valodā un tiesības uz [mācību] satura un valodas integrētu apguvi (SVIA). Tāpat tas ir arī Horvātijā, kur nacionālo minoritāšu pārstāvjiem ir tiesības iegūt izglītību savā dzimtajā valodā. Taču tikai dažas no minoritāšu valodām, kuras māca skolās Horvātijā, ir īpaši minētas oficiālos dokumentos; pārējās valodas ir pieminētas vispārīgā veidā. Nevienai minoritāšu valodai, ko māca skolās Horvātijā, nav pieejamas vai nav izstrādātas, vai nav pieņemtas mācību programmas un saistītie dokumenti.

Izglītības pārvaldes iestādes visā Eiropā savos oficiālajos dokumentos piemin vairāk nekā 60 reģionālās vai minoritāšu valodas.

Izglītības pārvaldes iestādes visā Eiropā oficiālos dokumentos piemin vairāk nekā 60 reģionālās vai minoritāšu valodas (skat. 2. attēlu). Tomēr valodu skaits dažādās izglītības sistēmās ir ļoti atšķirīgs. Šādas atšķirības skaidrojamas ne vien ar atšķirīgu politisko apņemšanos reģionālo vai minoritāšu valodu saglabāšanas un veicināšanas jomā, bet arī ar katras valsts specifisko valodu kopainu. Piemēram, Luksemburgā ir trīs valsts valodas (franču, vācu un luksemburgiešu valoda), bet nav reģionālo vai minoritāšu valodu.

Sešās valstīs (Francijā, Itālijā, Ungārijā, Polijā, Rumānijā un Serbijā) oficiālos izglītības dokumentos atrodamas atsauces uz vairāk nekā desmit valodām, no šīm valstīm Polijā un Serbijā oficiālos dokumentos atrodams vislielākais valodu skaits (15). Vēl sešās valstīs (Spānijā, Horvātijā, Lietuvā, Slovākijā, Zviedrijā un Ziemeļmaķedonijas Republikā) pieminēto reģionālo vai minoritāšu valodu skaits svārstās no piecām līdz desmit.

2. attēls. Atsauce uz konkrētām reģionālajām vai minoritāšu valodām ar pamatzglītību un vispārējo vidējo izglītību saistītos oficiālos dokumentos, ko izdevušas augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes (ISCED 1, ISCED 24 un ISCED 34), 2018./2019. mācību gads

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL
Atsauču nav	•	•	•	•	•			•	•	•						•		•		•	
Kipras maronītu arābu valoda	acy														•						
Baltkrievu valoda	bel																•				
Bosniešu valoda	bos																				
Bretoņu valoda	bre											•									
Bulgāru valoda	bul																		•		
Katalāņu valoda	cat									•	•			•							
Korsikāņu valoda	cos											•									
Kašūbu valoda	osb																				
Čehu valoda	cse												•								
Velsiešu valoda	cym																				
Dāņu valoda	dan						•														
Vācu valoda	deu					•								•			•		•		
Grieķu valoda	ell													•					•		
Basku valoda	eus										•	•									
Fēru valoda	fao					•															
Somu valoda	fin																				
Tornedāles somu valoda	fit																				
Kvēnu valoda	fkv																				
Franču valoda	fra													•							
Gallo valoda	fra												•								
Franču-provansiešu valoda	frp													•							
Frīzu valoda	fry						•														•
Futuniešu valoda	fud											•									
Friulu valoda	fur													•							
Skotu gēlu valoda	gla																				
Īru valoda	gle																				
Galisiešu valoda	glg										•										
Ivrits	heb																				
Horvātu valoda	hrv													•						•	
Ungāru valoda	hun												•								
Armēņu valoda	hye														•					•	
Itāļu valoda	ita												•								
Grenlandiešu valoda	kal					•															
Karaīnu valoda	kdr																				
Lietuviešu valoda	lit																				
Ladiņu valoda	lld													•							
Maķedoniešu valoda	mkd																				
Lejasvācu valoda	nds						•														
Oksitāņu valoda	oci										•	•		•							
Poļu valoda	pol																•			•	
Kreolu valoda	rcf											•									
Romu valoda	rom												•							•	
Rumāņu valoda	ron																			•	
Lemku valoda	rue												•							•	
Rusīnu valoda	rue												•							•	
Aromūnu valoda	rup												•								
Krievu valoda	rus																•				
Skotu valoda	sco																				
Slovāku valoda	slk												•							•	
Slovēņu valoda	slv													•						•	
Sāmu valoda	sme																				
Albāņu valoda	sqj													•							
Sardu valoda	srd													•							
Serbu valoda	srp												•							•	
Taitiešu valoda	tah											•									
Tatāru valoda	tat																				
Melanēziešu valodas	tpi											•									
Turku valoda	tur																				
Ukraiņu valoda	ukr												•							•	
Volisiešu valoda	wls											•									
Sorbu valoda	wen						•														
Jidišs	yid																•				
Citas (dialekti)											•	•								•	

2. attēls (turpinājums). Atsauce uz konkrētām reģionālajām vai minoritāšu valodām ar pamatzglītību un vispārējo vidējo izglītību saistītos oficiālos dokumentos, ko izdevušas augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes (ISCED 1, ISCED 24 un ISCED 34), 2018./2019. mācību gads

	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK- ENG	UK- WLS	UK- NIR	UK- SCT	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Atsauču nav			●						●					●	●	●	●					●
Kipras maronītu arābu valoda	acy																					
Baltkrievu valoda	bel	●																				
Bosniešu valoda	bos																	●	●			●
Bretoņu valoda	bre																					
Bulgāru valoda	bul			●																		●
Katalāņu valoda	cat																					
Korsikāņu valoda	cos																					
Kašūbu valoda	csb	●																				
Čehu valoda	cse	●		●																		●
Velsiešu valoda	cym									●												
Dāņu valoda	dan																					
Vācu valoda	deu	●		●		●								●								
Grieķu valoda	ell													●								
Basku valoda	eus																					
Fēru valoda	fao																					
Somu valoda	fin							●													●	
Tornedāles somu valoda	fit							●														
Kvēnu valoda	fkv																				●	
Franču valoda	fra																					
Gallo valoda	fra																					
Franču-provansiešu valoda	frp																					
Frīzu valoda	fry																					
Futuniešu valoda	fud																					
Friulu valoda	fur																					
Skotu gēlu valoda	gla																					
Īru valoda	gle																					
Galisiešu valoda	glg																					
Ivrits	heb	●	●		●																	
Horvātu valoda	hrv	●			●														●			●
Ungāru valoda	hun	●			●	●	●															●
Armēņu valoda	hye		●																			
Itāļu valoda	ita				●	●																
Grenlandiešu valoda	kal																					
Karaīnu valoda	kdr		●																			
Lietuviešu valoda	lit		●																			
Ladīnu valoda	lld																					
Maķedoniešu valoda	mkd																					●
Lejasvācu valoda	nds																					
Oksitāņu valoda	oci																					
Poļu valoda	pol																					
Kreolu valoda	rcf																					
Romu valoda	rom	●	●		●		●	●													●	●
Rumāņu valoda	ron																					●
Lemku valoda	rue		●																			
Rusiņu valoda	rue					●																●
Aromūnu valoda	rup																				●	●
Krievu valoda	rus		●																			
Skotu valoda	sco																					
Slovāku valoda	slk		●		●																	●
Slovēņu valoda	slv	●																				●
Sāmu valoda	sme							●	●												●	●
Albāņu valoda	sqi																					●
Sardu valoda	srd																					
Serbu valoda	srp				●																	●
Taitiešu valoda	tah																					
Tatāru valoda	tat		●																			
Melanēziešu valodas	tpi																					
Turku valoda	tur				●																	●
Ukraiņu valoda	ukr		●		●		●															●
Volisiešu valoda	wls																					
Sorbu valoda	wen																					
Jidišs	yid		●						●													
Citas (dialekti)																						●

Paskaidrojums (2. attēls)

Augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes: skat. 1. attēlu.

Šajā attēlā nav nodalīti izglītības līmeņi, izglītības iegūšanas veidi vai skolu veidi. Dažās valstīs nosauktās valodas var tikt piedāvātas skolās tikai atsevišķos reģionos.

Valodas ir sakārtotas atbilstoši to ISO kodiem (ISO 639-3 standarts). Dialekti, kuriem kods nav piešķirts, ir apzīmēti kā "citas valodas" un paskaidrojums par tiem ir sniegts nākamajās piezīmēs par atsevišķām valstīm.

Piezīmes par valstīm

Bulgārija, Grieķija, Lihtenšteina un Norvēģija: atsaucies gada 2015./2016. mācību gada dati. Skat. Eiropas Komisija /EACEA/Eurydice, 2017, *Pamattati par svešvalodu mācīšanu Eiropas skolās – 2017. gada izdevums* Brisele: EACEA Eurydice.

Spānija: līdzās spāņu valodai, kas ir oficiālā valoda, dažos autonomajos apgabalos ir papildu oficiālās valodas. Šajos gadījumos izglītības pārvaldes iestādes nosaka pašas savu oficiālo valodu mācīšanas modeli. Citas: astūriešu valoda un aragoniešu valoda.

Francija: melanēziešu valodas: drehu, nengone, pajiči, adžije. Citas: Elzasas un Mozeles reģionālās valodas (tostarp vācu valoda un tās dialekti).

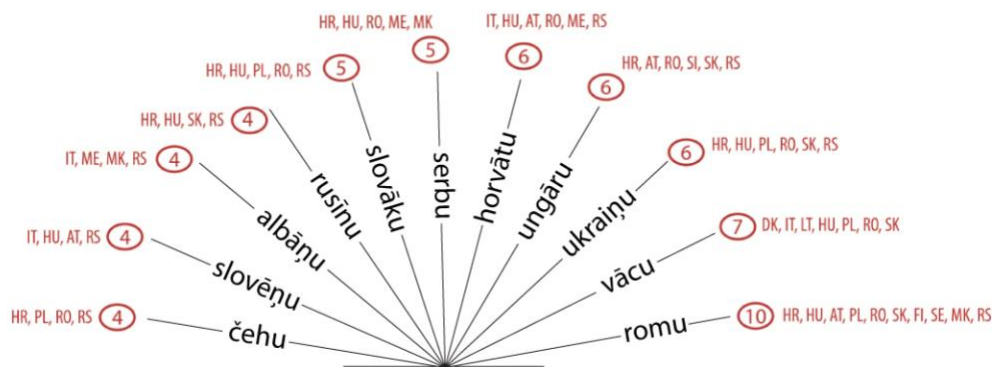
Ungārija: citas: bojašu valoda, rumāņu valodas dialekts.

Austrija: divos centrālo izglītības pārvaldes iestāžu izdotos dokumentos atrodama skaidra atsauce uz minoritāšu valodu mācīšanu skolās: Burgenlandes Etnisko minoritāšu skolu izglītības likumā (*Minderheitenschulgesetz für Burgenland*) noteiktas prasības ungāru, horvātu (*Burgenland-Kroatisch*) un romu valodu mācīšanai; un Karintijas Minoritāšu skolu izglītības likums (*Minderheitenschulgesetz für Kärnten*) ietver slovēņu valodas mācīšanu minoritātes apdzīvotajos apvidos.

Serbija: citas: buņevcu dialekts.

Kā redzams 3. attēlā, visbiežāk pieminētās valodas lielākajā daļā gadījumu tiek lietotas Centrāleiropā, un tās ir Eiropas austrumu un dienvidaustrumu daļā esošo etniskās piederības valstu valodas (vācu, horvātu, ungāru, ukraiņu, slovāku, serbu, čehu, slovēņu un albāņu valodas). Šī Eiropas reģiona valodu ziņā daudzveidīgo kopainu ir veidojuši īpaši vēsturiskie un politiskie apstākļi. Romu valoda ir neteritoriāla valoda, kurā cilvēki Eiropā runā kopš viduslaikiem. Romu valodā runājošie dzīvo vairākās Eiropas valstīs (Eiropas Parlaments, 2018).

3. attēls. Reģionālās vai minoritāšu valodas pēc valstu skaita, kuras tās piemin ar pamatzglītību un vispārējo vidējo izglītību saistītos oficiālos izglītības dokumentos (ISCED 1, ISCED 24 un ISCED 34), 2018./2019. mācību gads

- 3) Bosniešu, bulgāru, katalāņu, grieķu, armēņu, itāļu, oksitāņu, sāmu valodas, jidišs
- 2) Baltkrievu, basku, somu, frīzu valodas, ivrits, poļu, rumāņu, aromūnu, krievu, turku valodas
- 1) Kipras maronītu arābu valoda, bretoņu, korsikāņu, kašūbu, velsiešu, dāņu, fēru, Tornedāles somu, kvēnu, franču, gallo, franču-provansiešu, futuniešu, friulu, skotu gēlu, īru, galisiešu, grenlandiešu, karaīmu, lietuviešu, lađīnu, maķedoniešu, lejasvācu, kreolu, lemku, skotu, sardu, taitiešu, tatāru, melanēziešu valodas, volisiešu, sorbu valodas

Avots: Eurydice.

Paskaidrojums

Attēlā redzamas reģionālās vai minoritāšu valodas un to valstu skaits (sarkanajās ovālajās formās), kuras tās piemin savos oficiālajos izglītības dokumentos. Attēla augšējā daļā, kur atainotas visbiežāk pieminētās valodas, norādītas arī attiecīgās valstis (izmantojot valstu kodus). Atbilstošu informāciju par attēla apakšējā daļā minētajām valodām lūdzam skatīt 2. attēlā.

Oficiāli izglītības dokumenti: augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestāžu izdoti oficiāli dokumenti.

Nav nodalīti izglītības līmeņi, izglītības iegūšanas veidi vai skolu veidi. Iespējams, ka šeit minētās valodas var apgūt skolās tikai atsevišķos reģionos.

Piezīmes par valstīm

Skat. 2. attēlu.

Tomēr daudzas reģionālās vai minoritāšu valodas ir saistītas tikai ar vienu Eiropas valsti, kā, piemēram, sorbu valoda (DE), korsikāņu valoda (FR), frīzu valoda (NL), Kīpras maronītu arābu valoda (CY) un velsiešu valoda (UK-WLS).

POLITIKA UN PASĀKUMI REĢIONĀLO VAI MINORITĀŠU VALODU MĀCĪŠANAS JOMĀ

Pēc Eiropas augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestāžu izdotajos oficiālajos dokumentos pieminēto reģionālo vai minoritāšu valodu aplūkošanas šajā sadaļā aprakstītas konkrētas politikas pieejas un pasākumi attiecībā uz reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu ⁽⁵⁾.

Šajā ziņojumā apkopotās politikas pieejas un pasākumus var sagrupēt dažādās kategorijās (skat. 4. attēlu). Daudzas politikas pieejas un pasākumi ir vērsti uz reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu skolās. Dažās valstīs reģionālās vai minoritāšu valodas var tik izmantotas kā atsevišķu vai visu pārējo mācību valodas. Atsevišķos gadījumos reģionālās vai minoritāšu valodas tiek popularizētas ārpus skolām, kas var pamudināt izglītojamos un sabiedrību kopumā lietot šīs valodas. Reģionālo vai minoritāšu valodu lietošanas veicināšanas priekšnosacījums gan skolās, gan ārpus tām ir šim nolūkam paredzētu tiesību aktu un finansējuma esamība. Šāda veida politiskās un finanšu saistības ir

4. attēls. Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanas politikas un pasākumu aptvertās jomas, 2018./2019. mācību gads

Avots: Eurydice.

izšķirošas resursu pieejamības nodrošināšanai, lai īstenotu reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu. Šādi resursi ietver apmācības un atbalstu reģionālo vai minoritāšu valodu skolotājiem, attiecīgos mācību materiālus un papildu resursus, piemēram, kultūras centrus, tīmekļa vietnes, izstādes utt.

⁽⁵⁾ Lai apkopotu šos datus, Eurydice nacionālajām nodaļām tika lūgts sniegt divus piemērus ar reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanas politiku vai pasākumiem skolās. Šajā pārskatā sniegti tikai daži piemēri izlases veidā.

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanai skolās nepieciešama politiska un finansiāla atbalsta apņemšanās.

Tiesību akti /finansējums

Lai atbalstītu reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu skolās, dažas Eiropas izglītības sistēmas, piemēram, Francijā, Lietuvā, Slovākijā, Zviedrijā, Apvienotajā Karalistē (Skotijā), Bosnijā un Hercegovinā un Melnkalnē, ir izveidojušas tiesisko satvaru, kas veicina vai garantē šādu apmācību.

Situācijas analīze: Francija – tiesību aktu grozījumi, kas veicina reģionālo valodu mācīšanu

Tiesību aktu grozījumu rezultātā kopš 2017. gada septembra tiek veicināta un atbalstīta reģionālo valodu mācīšana. Neobligātā mācību programma ir bagātināta ar jauniem izvēles kursiem un esošās shēmas ir kļuvušas elastīgākas:

a) otrā svešvaloda vai reģionālā valoda ("Reģionālās valodas un kultūras") 6. klasē (šīs divas valodas no šī brīža tiek mācītas līdz pat 6 stundām nedēļā);

b) "Reģionālās valodas un kultūras" no 6. līdz 9. klasei, līdz 2 stundām nedēļā.

Turklāt nesenas reformas rezultātā, kas aptvēra vispārizglītojošo un tehnisko vidusskolu pēdējās divas klases, kā arī attiecas uz pašreizējo vispārējās vidējās izglītības atestātu, tika izveidots jauns mācību kurss ar nosaukumu "Svešvalodas un reģionālās valodas, literatūra un kultūra". Šis mācību kurss, kuru skolēni apgūst 4 stundas nedēļā 11. klasē un 6 stundas nedēļā 12. klasē un kas papildina izglītojamo jau apgūstamo valodas kursu, sākot ar 2019./2020. mācību gadu, tiks piedāvāts vairākās reģionālajās valodās.

Dažās izglītības sistēmās, piemēram, Itālijā, Polijā un Somijā, kompetentās iestādes piešķir papildu finansējumu reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanai.

Situācijas analīze: Itālija – finansējums reģionālo vai minoritāšu valodu projektiem

Izglītības ministrija veicina un atbalsta skolu izstrādāto projektu iniciatīvas, tādējādi sekmējot sadarbību starp skolu tīkliem, kas cenšas veicināt reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu. Tādēļ tā publicē valsts un vietējo projektu intervences un finansējuma gada plānus minoritāšu valodu un kultūras tradīciju izpētei. Ministrija nodrošina skolām projektu izstrādes vadlīnijas un nosaka projektu vērtēšanas kritērijus.

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšana skolās

Kā parādīts iepriekš 1. un 2. attēlā, lielākajā daļā Eiropas izglītības sistēmu oficiālos dokumentos atrodamas konkrētas atsauces uz reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu. Praksē tas nozīmē, ka šajās izglītības sistēmās var būt izstrādāta mācību programma vai izglītības programma vienai vai vairākām reģionālajām vai minoritāšu valodām, kas var būt obligātas mazākumtautību izglītojamiem vai izglītojamiem, kuri dzīvo konkrētos ģeogrāfiskos apvidos.

Situācijas analīze: Nīderlande – frīzu valodas mācīšanas politika

Kopš 2014. gada frīzu valoda tiek piedāvāta kā obligāts priekšmets Frīzlandes provinces pamatskolās. Skolas var lūgt atļauju nepiemērot šo noteikumu, ja skolā ir mazāk kā 5% frīzu izcelsmes skolnieku. Vidusskolā frīzu valoda ir obligāta pirmajā mācību gadā. Pēc tam tā kļūst par izvēles priekšmetu. Vidusskolām Frīzlandē ir pienākums piedāvāt frīzu valodu kā izvēles priekšmetu; tomēr skolas var tikt

Daudzās Eiropas izglītības sistēmās ir izstrādāta reģionālo vai minoritāšu valodu mācību programma vai izglītības programma.

atbrīvotas no šīs prasības izpildes, ja tajās nav pietiekama skaita skolotāju ar šī priekšmeta mācīšanai atbilstošu kvalifikāciju.

Dažās valstīs, piemēram, Vācijā, Polijā un Ziemeļmaķedonijā, reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšana ietver ne tikai pašas valodas mācīšanu, bet arī dažu minoritāšu kopienu vēstures un kultūras apguvi.

Situācijas analīze: Polija – reģionālo vai minoritāšu valodu mācību pamatprogramma

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācību pamatprogramma ir atsevišķs dokuments, kas kopā ar visu pārējo mācību priekšmetu mācību pamatprogrammu ir daļa no vispārējiem noteikumiem visu veidu skolām. Reģionālo vai minoritāšu valodu mācību pamatprogramma ir tikusi pastāvīgi paplašināta. Pašreizējā mācību pamatprogramma, kas tiek īstenota kopš 2017./2018. mācību gada, aptver visus izglītības līmeņus, sākot no pirmsskolas līdz pat vidusskolas pēdējām klasēm. Daži jauni elementi liek lielāku uzsvāru uz kultūras komponenti reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanā. Attiecīgi, nacionālās vai etniskās minoritātes valodas apguves mērķis ir sniegt izglītojamajiem zināšanas par valodu, literatūru un kultūru, kā arī palīdzēt apzināties savu nacionālo vai etnisko identitāti.

Piemēram, Rumānijā, līdztekus mācību programmai, ir izstrādāta reģionālo vai minoritāšu valodu valsts eksāmenu programma un vispārējās vidējās izglītības eksāmenu programma.

Mācīšana reģionālajās vai minoritāšu valodās skolās

Papildus reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanai skolās, kuras darbojas mācību pamatvalodā, virknē izglītības sistēmu ir skolas, kurās visi mācību priekšmeti vai to lielākā daļa tiek pasniegta reģionālajā vai minoritātes valodā. Tā tas ir, piemēram, Slovēnijā, kur ir skolas, kurās mācības notiek itāļu valodā, kā arī bilingvālas skolas, kurās mācības notiek slovēņu un ungāru valodā, vai Melnkalnē, kur mācības skolās notiek albāņu valodā.

Situācijas analīze: Vācija – dāņu un sorbu minoritāšu skolas

Dāņu minoritātes bērni Šlēsvīgā-Holšteinā var apmeklēt valsts finansētas privātās skolas (*Ersatzschulen*), nevis publiskā sektora vispārīzglītojošās skolas, ja šo skolu izglītības mērķi pēc būtības atbilst Šlēsvīgas-Holšteinas izglītības likumā norādīto skolu veidu izglītības mērķiem. Mācības šajās alternatīvajās skolās notiek dāņu valodā.

Tāpat sorbu izcelsmes bērni un jaunieši sorbu apdzīvotajos apvidos, it īpaši Brandenburgā un Saksijā, var apgūt sorbu vai lejassorbu valodu sorbu vai citās skolās; kā arī atsevišķi priekšmeti konkrētās klasēs vai izglītības līmeņos viņiem tiek pasniegti sorbu vai lejassorbu valodā.

Dažās izglītības sistēmās, piemēram, Apvienotajā Karalistē (Skotijā), izglītības pārvaldes iestāžu pienākums ir nodrošināt izglītību reģionālajās vai minoritāšu valodās. Apvienotajā Karalistē (Ziemeļīrijā) likumā ir noteikts pienākums veicināt un atvieglot īru valodā nodrošinātas izglītības attīstību.

Citos gadījumos ir izstrādāta konkrēta politika ar mērķi veicināt tādu skolu attīstību, kurās mācības notiek reģionālajās vai minoritāšu valodās. Piemēram, saskaņā ar Horvātijas tiesību aktiem ir iespējams izveidot skolas, kurās mācības notiek nacionālās minoritātes valodā un izmantojot nacionālās minoritātes rakstību, mazākam izglītojamo skaitam, nekā

tas ir noteikts skolām, kurās mācības notiek horvātu valodā un izmantojot horvātu rakstību.

Skolām, kurās mācības notiek reģionālajās vai minoritāšu valodās, papildus izglītības nodrošināšanai reģionālajās vai minoritāšu valodās, ir arī mērķis saglabāt minoritāšu kopienas valodas un kultūras mantojumu.

Situācijas analīze: Somija – sāmu valoda un sāmu valodā runājošie

Izglītības nodrošināšanai sāmu valodā ir mērķis atbalstīt izglītojamās viņu dzimtās valodas lietošanā, atbalstīt sāmu kultūru un kopienas un sniegt viņiem iespēju iepazīt sāmu kultūras mantojumu. Tā kā izglītojamie iemācās lietot valodu tā, kā to lieto viņu kopienā, viņu saiknes ar kopienas un daļēji tajā tiek stiprinātas. Izglītība palīdz izglītojamajiem novērtēt savu valodu un kultūru un gūt izpratni par to nozīmi viņiem pašiem, kopienai, sabiedrībai un citiem pamatiedzīvotājiem. Izglītojamās māca izprast un novērtēt arī citas valodas un kultūras.

Līdztekus mācību nodrošināšanai reģionālajās vai minoritāšu valodās, izstrādāti arī standartizēti novērtējumi reģionālajās vai minoritāšu valodās, piemēram, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē (Skotijā). Skotijā kopš 2018. gada decembra skolās, kurās mācības notiek gēlu valodā, tika ieviesti Nacionālie standartizētie novērtējumi, lai pieejamo novērtējuma iespēju ziņā izglītojamajiem šajās skolās būtu vienlīdzīgas iespējas ar vienaudžiem, kuri izglītību iegūst angļu valodā.

Reģionālo vai minoritāšu valodu lietošanas veicināšana ārpus skolām

Dažās izglītības sistēmās centieni mācīt reģionālās vai minoritāšu valodas skolās ir saistīti ar iniciatīvām, kuru mērķis ir popularizēt šīs valodas sabiedrībā kopumā, piemēram, frīzu valodu Nīderlandē vai gēlu vai skotu valodu Apvienotajā Karalistē (Skotijā).

Situācijas analīze: Apvienotā Karaliste (Skotija) – Nacionālais gēlu valodas plāns 2018.–2023. gadam

Nacionālo gēlu valodas plānu 2018.–2023. gadam ir izstrādājusi *Bòrd na Gàidhlig* un apstiprinājusi Skotijas valdība. Plāns balstās uz esošiem pasākumiem, kas tiek īstenoti nolūkā atbalstīt gēlu valodas popularizēšanu un lietošanu sabiedrībā. Šī plāna galvenais mērķis ir mudināt lielāku skaitu cilvēku biežāk un plašāk lietot gēlu valodu, nodrošinot atbilstošas iespējas. Visi plāna galvenie vēstījumi, mērķi, prioritātes un jaunās saistības veicina arvien pieaugošu gēlu valodas lietošanu.

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanas resursi

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanas veicināšanai augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes sniedz papildu atbalstu skolām un skolotājiem. Šāds atbalsts ietver iniciatīvas, kas saistītas ar skolotāju apmācību, mācību grāmatu un citu mācību materiālu, kā arī tādu resursu kā reģionālo vai minoritāšu valodu centri, tīmekļa vietnes un izstādes nodrošināšanu.

Skolu, kurās mācības notiek reģionālajās vai minoritāšu valodās, mērķis ir saglabāt minoritāšu kopienas valodas un kultūras mantojumu.

Augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes arī atbalsta reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu, nodrošinot mācības skolotājiem, mācību materiālus un citus valodu mācīšanai un apguvei nepieciešamus resursus.

Apmācība un atbalsts skolotājiem

Vairākās izglītības sistēmās, piemēram, Kiprā, Lietuvā, Slovēnijā un Zviedrijā, augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes stiprina skolotāju zināšanas un prasmes reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanā, organizējot attiecīgus mācību seminārus.

Situācijas analīze: Kipra – mācību semināri armēņu valodas un Kipras maronītu arābu valodas skolotājiem

Izglītības un kultūras ministrija atbalsta mācību semināru organizēšanu armēņu un Kipras maronītu arābu valodas skolotājiem. Piemēram, 2017./2018. mācību gadā tika īstenotas trīs armēņu valodas skolotāju mācību programmas. Tās visas bija paredzētas 19 skolotājiem, kuri pasniedz mācību priekšmetus armēņu valodā Nikosijas, Larnakas un Limasolas pamatskolās, kā arī Nikosijas ģimnāzijā. Mācību programmu ietvaros skolotāji apmeklēja mācību nodarbības, novēroja klases un saņēma mentoru konsultācijas. Noslēguma posmā tika veikta visu skolotāju oficiāla novērtēšana. Kipras maronītu arābu valodas skolotājiem ik gadu tiek organizēti vairāki mācību kursi (piemēram, 2016. un 2017. gada jūnijā tos organizēja Kipras Universitāte).

Daudzos gadījumos izglītības pārvaldes iestāžu veicinātā skolotāju apmācība ir paredzēta pilnībā kvalificētiem skolotājiem. Taču dažos gadījumos, piemēram, Apvienotajā Karalistē (Velsā), papildu mērķis ir izkopt topošo skolotāju spējas pasniegt velsiešu valodā jau skolotāju sākotnējās apmācības ietvaros.

Dažās izglītības sistēmās kompetentās iestādes atbalsta personas, kas vēlas iegūt atbilstošu kvalifikāciju, lai strādātu par reģionālo vai minoritāšu valodu skolotājiem. Piemēram, Ungārijā tiek piešķirta stipendija studentiem, kuri gatavojas kļūt par minoritāšu skolotājiem pirmsskolas izglītības iestādēs.

Mācību materiāli

Vairākās valstīs augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestādes atbalsta skolas un skolotājus, nodrošinot attiecīgo mācību grāmatu un mācību materiālu pieejamību reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanai. Tās tas notiek, piemēram, Slovēnijā, Zviedrijā, Albānijā un Serbijā.

Situācijas analīze: Zviedrija – mācību materiāli reģionālajām vai minoritāšu valodām

Zviedrijas Nacionālajai izglītības aģentūrai ir uzdots sagatavot mācību materiālus un sniegt atbalstu reģionālo vai minoritāšu valodu skolotājiem. Prioritārā joma ir materiāli izglītojamiem ar nelielām valodas zināšanām. Mācību materiāli tika sagatavoti ciešā sadarbībā ar pieredzējušiem dzimtās valodas skolotājiem. Sēderternas Universitātes koledža un Upsālas Universitāte piedalījās šajā projektā, nodrošinot nepieciešamās valodu zināšanas. Vērtīgu ieguldījumu sniedza Sāmu skolu valde, kā arī nacionālo minoritāšu valodu kā dzimtās valodas skolotāju pārstāvji un nacionālo minoritāšu pārstāvji.

Centri, tīmekļa vietnes un izstādes

Viena no iniciatīvām, kas veicina reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu un attīstību visā Eiropā, ir valsts atbalstīti resursu centri. Šādu resursu centru piemēri ir "NeRok" – Romu minoritātes metodoloģiskais izglītības un kultūras centrs Ungārijā, vai Ziemeļmaķedonijas Izglītības un zinātnes ministrijas izveidotais Minoritāšu valodās nodrošinātas izglītības atbalsta un attīstības birojs.

Situācijas analīze: Ungārija – Romu minoritātes metodoloģiskais izglītības un kultūras centrs "NeRok"

Romu minoritātes metodoloģiskais izglītības un kultūras centrs ir iestāžu tīkls. Lai gan tas tika izveidots minoritāšu izglītībai Baraņas meģē nepieciešamās infrastruktūras un metodoloģijas atbalstam, daži tā sniegtie pakalpojumi ir pieejami visā valsts teritorijā. Sociālās iekļaušanas un kulturālo atšķirību izpratnes veicināšanai centrs sadarbībā ar Pēčas Universitāti un Miškolcas Universitāti nodrošina mācības skolotājiem un profesionāļiem, kuri strādā sociālo lietu jomā. Kā metodoloģiskā atbalsta centrs tas nodrošina profesionāļiem mūsdienīgus rīkus, lai viņi varētu sagatavot modernas prezentācijas un izstrādāt mācību materiālus.

Papildu atbalstu reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanai var sniegt tematiskas tīmekļa vietnes vai izstādes, kā tas notiek, piemēram, Austrijā.

Situācijas analīze: Austrija – izstāde "Austrijas minoritāšu skolu sistēma – valodu daudzveidība un vēsture"

Vīnes Demokrātijas centrs Federālās izglītības ministrijas uzdevumā ir izveidojis ceļojošu izstādi Austrijas etnisko minoritāšu identitātes stiprināšanai un vēsturiskās apziņas veidošanai. Izstāde sniedz zināšanas par minoritāšu politiku un tiesībām. Svarīgi izstādes papildu mērķi ir šādu vērtību atbalstīšana: pieņemšana, novērtēšana un cieņa, tādas sabiedrības atzīšana, kurā valda arvien lielāka daudzveidība un daudzvalodība, kā arī cīņa pret aizspriedumiem pret jebkurām sabiedrības grupām. Izstādi iespējams pasūtīt bez maksas un galvenokārt tā ceļo pa skolām Burgenlandē un Karintijā.

Liela mēroga iniciatīvas /programmas

Visbeidzot, šajā sadaļā ir sniegta informācija par dažām vispusīgām politikas iniciatīvām, kuras ietver daudzus iepriekš minētos aspektus. Viena no tādām iniciatīvām ir Horvātijas valdības uzsāktā Nacionālo minoritāšu darbības programma 2017.–2020. gadam, kuras mērķis ir aizsargāt un uzlabot visu nacionālo minoritāšu, tostarp serbu, itāļu, čehu, slovāku, ungāru, albāņu un romu, esošo tiesību stāvokli. Darbības programma ietver plašu pasākumu klāstu, kas īpaši saistīti ar izglītības nodrošināšanu reģionālajās vai minoritāšu valodās, sadarbību ar minoritāšu kopienu pārstāvjiem saistībā ar mācību programmas un galveno dokumentu sagatavošanu, kā arī mācību materiālu nodrošināšanu utt.

Vēl viena liela mēroga iniciatīva ir "Cymraeg 2050" stratēģija un "Velsiešu valoda izglītībā: rīcības plāns 2017.–2021. gadam", ko izstrādājusi Velsas valdība.

Velsiešu "Cymraeg 2050" stratēģijas mērķis ir panākt, lai līdz 2050. gadam velsiešu valodā runājošo skaits sasniegtu vienu miljonu.

Situācijas analīze: Apvienotā Karaliste (Velsa) – "Cymraeg 2050" stratēģija un "Velsiešu valoda izglītībā: rīcības plāns 2017.–2021. gadam"

Velsas valdība publicēja stratēģiju 2017. gadā ar mērķi veicināt un atvieglot velsiešu valodas lietošanu, lai atbalstītu savu vīziju par plaukstošu velsiešu valodu Velsā un lai Velsa kļūtu "patiesi bilingvāla". "Cymraeg 2050" stratēģijas mērķis ir panākt, lai līdz 2050. gadam velsiešu valodā runājošo skaits sasniegtu vienu miljonu, balstoties uz šādiem trim darbības virzieniem:

- velsiešu valodā runājošo skaita palielināšana;
- velsiešu valodas lietojuma paplašināšana; un
- labvēlīgu apstākļu radīšana velsiešu valodas lietošanai no infrastruktūras un konteksta viedokļa.

"Velsiešu valoda izglītībā: rīcības plāns 2017.–2021. gadam" ietver Velsas valdības plānu attīstīt obligāto izglītību velsiešu valodā un velsiešu valodas mācīšanu nolūkā sekmēt "Cymraeg 2050" mērķu sasniegšanu. Turklāt tas atbalsta valdības vīziju dot iespēju visiem izglītojamajiem pilnveidot velsiešu valodas prasmes un pārliecināti lietot valodu ikdienā. Plāns ietver piecus šādus mērķus un galvenās darbības, kas jāīsteno līdz 2021. gadam:

1. Mācība programma, novērtējums un pedagoģija: izstrādāt jaunu velsiešu valodas mācību programmu, kas iedvesmotu izglītojamos mācīties un lietot velsiešu valodu.
2. Izaugsme un pieredze saistībā ar velsiešu valodu: iespējas lietot velsiešu valodu dažādos kontekstos, skolas vidē un ārpus izglītības sistēmas.
3. Darbaspēka plānošana, profesionālā izglītība un līderība: darbības ar mērķi atbalstīt mācībspēkus mācību programmas pasniegšanā velsiešu valodā un velsiešu valodas kā mācību priekšmeta pasniegšanā, kā arī veidot bērnu un jauniešu pozitīvu attieksmi pret velsiešu valodu, literatūru un vēsturi un tās nozīmi viņu ikdienas dzīvē mūsdienu Velsā.
4. Izglītības velsiešu valodā plānošana: palielināt izglītojamo skaitu velsiešu valodā, vienlaikus plānojot jaunas velsiešu valodas mācību programmas ieviešanu.
5. Izciļība, vienlīdzība un labklājība: gādāt par visiem izglītojamajiem vienlīdzīgu piekļuvi izglītībai velsiešu valodā un vislabākajām iespējām izkopt savu valodu.

EIROPAS PROJEKTI UN INICIATĪVAS REĢIONĀLO VAI MINORITĀŠU VALODU MĀCĪŠANAS UN APGUVES ATBALSTAM

Erasmus+ un "Radošā Eiropa" finansējuma programmu ietvaros daudzi sekmīgi projekti veicina reģionālo vai minoritāšu valodu apguvi un padara tās pamanāmākas visā Eiropā. Tie ir projekti skolu izglītības, profesionālās izglītības un apmācības (PIA) un pieaugušo izglītības, kā arī kultūras, radošajā un audiovizuālajā nozarē.

Šajā nodaļā ir sniegti daži piemēri par jaunākajiem Eiropas projektiem un iniciatīvām reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanai un lietošanai. Starp tiem ir Erasmus+ skolu izglītības partnerības, projekti, kas veicina personāla vai jauniešu mobilitāti, eSadraudzības partnerības, kā arī programmas "Radošā Eiropa" ietvaros izstrādāti projekti.

Erasmus+ skolu izglītības partnerības

Minoritāšu valodas, labi ceļabiedri (2015.–2017. gads)

Dalībnieki: Beļģija (flāmu kopiena), Spānija (Basku zemes autonomais apgabals) un Itālija (Sardīnija)

Mērķi:

- Apkopot zināšanas par citām minoritāšu un/vai apdraudētajām valodām Eiropā, par to sociolingvistisko situāciju un politiku, kas veicina to izdzīvošanu.
- Palielināt minoritāšu valodu lietojumu skolā un ikdienas dzīvē.

Darbības:

- Lingvistiska anketa par zināšanām par minoritāšu valodām.
- Informācija un pētījumi par minoritāšu valodām Eiropā un visā pasaulē.
- Radio raidījumi par minoritāšu valodām.
- Aptaujas anketas viesģimenēm, lai noskaidrotu vietējo valodas situāciju.
- Populāru dziesmu ierakstīšana minoritāšu valodās.
- Izteicieni trijās minoritāšu valodās.

Vairāk informācijas:

<https://sites.google.com/site/3minoritylanguages/>

Gēlu un oksitāņu valoda kopā valodas lietotājiem caur kopējām saknēm un pieredzi (2014.–2017. gads)

Dalībnieki: Īrija, Francija un Apvienotā Karaliste (Skotija)

Mērķis:

- Uzlabot un attīstīt minoritātes valodas mācīšanu un reģionālās kultūras veicināšanu.

Darbības:

- Starptautiski mācību semināri un mācību vizītes.
- Izglītojošu materiālu kopuma izveide.
- Kvalitatīvas fotogrāmatas sagatavošana par oksitāņu un gēlu apdzīvotiem reģioniem.
- Skolēnu apmaiņa starp Franciju, Īriju un Skotiju.

Vairāk informācijas:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA201-008464>

Skolu izglītojošā personāla mobilitāte

Aprendizaje lingüístico y cultural (Valodas un kultūras apguve, 2015.–2017. gads)

Partneri: Spānija un Norvēģija

Mērķi:

- Veicināt izpratni par atšķirīgām kultūras tradīcijām un šādas izpratnes attiecināšana uz visu izglītības kopienā.
- Novērtēt dažādas ES valodas (spāņu un angļu valodas), tostarp "minoritāšu valodas" (katalāņu un norvēģu), kā mantojumu, pret kuru ir jāizturas ar cieņu.
- Izstrādāt jaunus svešvalodu mācīšanas veidus un metodoloģijas.

Darbības:

- Skolotāju apmācība.
- Stundu un labās prakses vērošana.
- Prakse klasēs sadarbībā ar atbildīgo skolotāju, "ēnošana" darbā.
- Darba sesijas ar pārstāvjiem, kas iesaistīti novērtēšanas kritēriju izstrādē.

Vairāk informācijas:

● <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2015-1-ES01-KA101-015121>

● <http://www.insbruguers.cat/projectes/intercanvi-amb-noruega>

Gwriziu hag eskell, des racines et des ailes, wings and roots (Spārni un saknes) (2014.–2015. gads)

Partneri: Francija un Apvienotā Karaliste

Mērķis:

- Mācīties valodā, kas nav dzimtā valoda, ar valodu nesaistītu mācību priekšmetu, kas tiek pasniegts bretoņu vai angļu valodā, un salīdzināt abas reģionālās valodas.

Darbības:

- Informācijas apmaiņa ar korespondentiem par to, kas ir kultūras identitāte.
- Skolotāju sūtīšana Erasmus+ mācībās.

Vairāk informācijas:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA101-001361>

Trois langues, un chemin (Trīs valodas, viens ceļš, 2014.–2015. gads)

Partneri: Īrija un Francija (Iruņja)

Mērķi:

- Valodu mācīšanas metožu atklāšana, kas palīdz skolotājiem augt savā profesijā.
- Augstāka izglītojamo motivācija, lielāka iesaistīšanās kopīgā darbā un zināšanu par dažādām kultūrām un valodām uzlabošana.
- Skolotāji uzlabos savas mācību priekšmeta pasniegšanas prasmes, pateicoties saziņai ar citām izglītības sistēmām.
- Skola atvērsies ār pasaulei, tuvināsies ģimenēm un uzlabos sadarbību starp struktūrvienībām.

Darbības:

Skolotāju apmaiņa, lai dalītos ar pieredzi un materiāliem saistībā ar mācību priekšmetu pasniegšanu.

Vairāk informācijas:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2014-1-FR01-KA101-001669>

Mērķsadarbības projekti

Grieķu valoda – griko valoda. Tava valoda izklausās pazīstami

Partneri: Grieķija un Itālija

Mērķis:

- Sadarbība ar partneriem, lai atklātu dažos Dienviditālijas ciematos runātā minoritāšu dialekta "griko" izcelsmi un attīstību.

Darbības:

- Vārdnīcas izveidošana, kurā ietilptu plaši izplatītas ikdienā lietotas frāzes griko valodā.
- Tiešsaistes spēles izveide, balstoties uz grieķu un itāļu kultūru.

Vairāk informācijas:

<https://twinspace.etwinning.net/25161/home>

Ķeltu brālēni un māsiņas

Partneri: Īrija un Francija

Mērķi:

- Līdzību un atšķirību pēfīšana attiecīgajās ķeltu kultūrās.
- Īru valodas mācīšana bretoņiem un bretoņu valodas mācīšana ģīriem.

Darbības:

- Kontaktēšanās savā starpā, dziesmu dziedāšana īru un bretoņu valodā, un stāstu grāmatas un elektroniskās grāmatas par kopēju ķeltu tematiku kopīga rakstīšana bretoņu un īru valodā.

Vairāk informācijas:

<http://www.gaelscoilhuscraie.ie/blog/category/etwinning>

Jauniešu mobilitāte

Kornvola-Bretaņa (Kernow-Breizh) (2016. gads)

Partneri: Francija un Apvienotā Karaliste

Mērķi:

- Starptautiska jauniešu apmaiņa, lai atdzīvinātu bretoņu un korniešu minoritāšu valodas.

Darbības:

- Mācīšanās veidot un organizēt kultūras atklājumu seminārus, lai iepazītu Kornvolas un Bretaņas kultūras mantojumu, kā arī apgūtu valodas.

Vairāk informācijas:

<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/2016-1-FR02-KA105-011253>

“Radošā Eiropa”

Citi vārdi – literārā shēma mazajām un minoritāšu valodām (2015.–2019. gads)

Partneri: Īrija, Spānija, Nīderlande, Slovēnija un Ziemeļmaķedonija

Mērķis:

- Radošās prakses vietu tīkla izveidošana minoritāšu vai mazāk lietotās valodās rakstošiem rakstniekiem sadarbībā ar kultūras darbiniekiem.

Darbības:

- Mākslinieku prakses un tulkojumi, dalīšanās dažādās vietās gūtā pieredzē.
- Rakstnieku un viņu darbu mobilitāte ar ilgtermiņa literāro rezidenču palīdzību.
- Starpniecības darbības rakstnieku uzņēmējvalstī, piemēram, konferences vai semināri plašākai sabiedrībai, darbības, kas veicina to, ka bērni un jaunieši lasa un raksta, kā arī sadarbība ar vietējo mākslinieku.

Vairāk informācijas:

- www.donostiakultura.com
- <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-project-details/#project/559469-CREA-1-2015-1-ES-CULT-COOP1>

Atklājot Eiropu (no jauna) (2017.–2018. gads)

Partneri: Horvātija, Itālija, Rumānija, Ziemeļmaķedonija un Serbija

Mērķi:

- Runāt par Eiropu no minoritāšu skatpunkta teātra valodā.

Darbības:

- Luidži Pirandello lugas “Kalnu milži” kopīga uzvešana.
- Izglītības programma “Teātra zināšanu inkubatori”.
- Mākslinieciski semināri “No Pirandello līdz Breksitam”.
- Auditorijas piesaistīšanas programma “Performatīvās virtuves gatavošanas daudzveidība”.
- Zinātniskie pētījumi par minoritāšu dalību Eiropas pilsētu kultūras dzīvē.
- Piecu pilsētu apceļošana ar lugas iestudējumu, kamēr pilsētas organizē mākslinieciskas un izglītojošas aktivitātes.

Vairāk informācijas:

<http://hnk-zaic.hr/>

Eiropas bibliogrāfiskā daudzveidība jaunajiem lasītājiem (2015.–2017. gads)

Partneri: Slovēnija

Mērķis:

- Izveidot saīdinājuma satvaru neievērotiem diskursiem bērnu literatūrā, lai uzsvērtu līdzības un atšķirības tēmu un motīvu, literāro tēlu, formu un žanru izmantojumā, kā arī rosinātu pārdomas par to tulkošanu.

Darbības:

- Publicēt, virzīt un ievietot noteiktā kontekstā desmit augstas kvalitātes minoritāšu un/vai mazāk zināmus Eiropas literāros darbus bērnu literatūrā, kuru lielākā daļa ir uzrakstīti mazāk lietotās valodās un saņēmuši apbalvojumus valsts un starptautiskā līmenī.
- Vadošo Katalonijas, Basku zemes, Galīcijas, Islandes, Ungārijas, Ukrainas un Portugāles autoru darbu tulkošana slovēņu valodā.
- Grāmatu prezentācijas, preses konferences, intervijas, grāmatu recenzijas, zinātniskie raksti.

Vairāk informācijas:

- <http://www.malinc.si/sl/o-nas/>
- <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-project-details/#project/561217-CREA-1-2015-1-SI-CULT-LIT1>

ATSAUCES

Eiropas Padome, 1992. *Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu harta*. Eiropas līgumu sērija Nr. 148. [Tiešsaistē] Pieejams vietnē:

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680695175> [piekļūts 2019. gada 5. jūnijā].

Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2017. *Pamatdati par svešvalodu mācīšanu Eiropas skolās – 2017. gada izdevums*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2017. *Eurydice īsais pārskats. Pamatdati par svešvalodu mācīšanu Eiropas skolās – 2017. gada izdevums*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Eiropas Komisija, 2018. *Linguistic diversity in the European Union; the case of Regional and Minority languages (Valodu daudzveidība Eiropas Savienībā; reģionālo un minoritāšu valodu jautājums)*. [pdf] Pieejams vietnē:

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/371430cc-f2c1-11e8-9982-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-100314188>

[piekļūts 2019. gada 30. jūlijā].

Eiropas Parlaments. EPRS, 2018. *International Roma Day. How the European Union supports the study of Roma culture, language and history. Briefing*. (Starptautiskā romu diena. Kā Eiropas Savienība atbalsta romu kultūras, valodas un vēstures pētniecību. Brīfings.) [pdf] Pieejams vietnē:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/620201/EPRS_BRI\(2018\)620_201_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/620201/EPRS_BRI(2018)620_201_EN.pdf) [piekļūts 2019. gada 23. maijā].

Pasikowska-Schnass, M., 2016. *Regional and minority languages in the European Union. Briefing*. (Reģionālās un minoritāšu valodas Eiropas Savienībā. Brīfings.) [pdf] Brisele: Eiropas Parlaments. Deputātiem paredzētie izpētes pakalpojumi. Pieejams vietnē: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-589794-Regional-minority-languages-EU-FINAL.pdf> [piekļūts 2019. gada 3. jūnijā].

Van Dongera, R., van der Meer, C. and Sterk, R., 2017. *Research for CULT Committee - Minority languages and education: best practices and pitfalls - study* (Pētījums CULT komitejai - Minoritāšu valodas un izglītība: paraugprakse un iespējamās problēmas - analīze). Brisele: Eiropas Parlaments, Struktūrpolicies un kohēzijas politikas departaments. [pdf] Pieejams vietnē:

[http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2017\)585915](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2017)585915) [piekļūts 2019. gada 23. maijā].

PATEICĪBAS

Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra

Izglītības un jaunatnes politikas analīze

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A7)

B-1049 Brussels

(<http://ec.europa.eu/eurydice>)

Autori

Nathalie Baïdak (koordinatore) un *Sogol Noorani*

Atbalsts un pārskatīšana: *Kristina Cunningham* (Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāts (EAC))

Maketētājs un datorgrafīķis

Patrice Brel

Vāka autors

Virginia Giovannelli

Izdevuma sagatavošanas koordinators

Gisèle De Lel

Eurydice nacionālās nodaļas

Albānija

Eurydice nodaļa
Eiropas integrācijas un projektu departaments
Izglītības un sporta ministrija
Rruga e Durrësit, Nr. 23
1001 Tiranë
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Egest Gjokuta*

Austrija

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und
Forschung
Abt. Bildungsentwicklung und –monitoring
Minoritenplatz 5
1010 Wien
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

Beļģija

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Direction des relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/008
1080 Bruxelles
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijs en Vorming/

Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Wouter Janssens*

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und
Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

BOSNIJA UN HERCEGOVINA

Civillietu ministrija
Izglītības sektors
Trg BiH 3
71000 Sarajevo
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

Bulgārija

Eurydice nodaļa
Cilvēkresursu attīstības centrs
Izglītības izpētes un plānošanas nodaļa
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia

Horvātija

Mobilitātes un ES programmas aģentūra
Frankopanska 26
10000 Zagreb
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

KIPRA

Eurydice nodaļa
Izglītības un kultūras ministrija
Kimonos and Thoukydidou
1434 Nicosia
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Christiana Haperi*;

eksperti: *Sophie Ioannou Georgiou* (Pamatizglītības
nodaļa); *Maria Iacovidou, Niki Christodoulidou*
(Vispārējās vidējās izglītības nodaļa)

Čehijas Republika

Eurydice nodaļa
Starptautiskās izglītības sadarbības centrs
Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Jana Halamová*

Dānija

Eurydice nodaļa
Augstākās izglītības un zinātnes ministrija
Dānijas Zinātnes un augstākās izglītības aģentūra
Bredgade 43
1260 København K
Izdevuma veidošanā piedalījās: Augstākās
izglītības un zinātnes ministrija un Izglītības
ministrija

Igaunija

Eurydice nodaļa
Analītiskais departaments
Izglītības un pētniecības ministrija
Munga 18
50088 Tartu
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Pille Põiklik*
(eksperts)

Somija

Eurydice nodaļa
Somijas Nacionālā izglītības aģentūra
P. O. Box 380
00531 Helsinki
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Hanna Laakso*

FRANCIJA

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale et de la
Jeunesse (MENJ)
Ministère de l'Enseignement supérieur, de la
Recherche et de l'Innovation (MESRI)
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
performance (DEPP)
Mission aux relations européennes et
internationales (MIREI)
6165, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Anne Gaudry-
Lachet*

GERMANY

*Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V.
(DLR)
Heinrich-Konen Str. 1
53227 Bonn*

*Eurydice-Informationsstelle der Länder im
Sekretariat der Kultusministerkonferenz
Taubenstraße 10
10117 Berlin
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Thomas Eckhardt**

GRIEKĪJA

*Eurydice nodaļa
Eiropas un starptautisko lietu direktorāts
Izglītības, pētniecības un reliģisko lietu ministrija
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
15180 Maroussi (Attiki)*

Ungārija

*Ungārijas Eurydice nodaļa
Izglītības pārvalde
1921 Maros Str.
1122 Budapest
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs*

Islande

*Eurydice nodaļa
Izglītības direktorāts
Víkurbær 3
203 Kópavogur
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs*

Īrija

*Eurydice nodaļa
Izglītības un prasmju departaments
Starptautiskā nodaļa
Marlborough Street
Dublin 1 – DO1 RC96
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs*

ITĀLIJA

*Unità italiana di Eurydice
Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione
e Ricerca Educativa (INDIRE)
Agenzia Erasmus+
Via C. Lombroso 6/15
50134 Firenze
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Simona Baggiani*;*

*eksperte: Daniela Marrocchi (Dirigente tecnico,
Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della
Ricerca).*

LATVIJA

*Eurydice nodaļa
Valsts izglītības attīstības aģentūra
Valņu iela 1 (5. stāvs)
1050 Rīga
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs*

Lihtenšteina

*Informationsstelle Eurydice
Schulamts des Fürstentums Liechtenstein
Austrasse 79
Postfach 684
9490 Vaduz*

Lietuva

*Eurydice nodaļa
Lietuvas Republikas Nacionālā skolu vērtēšanas
aģentūra
Geležinio Vilko Street 12
03163 Vilnius
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs*

Luksemburga

*Unité nationale d'Eurydice
ANEFORÉ ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 - étage 01
Route de Diekirch
7220 Walferdange
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Claude Sevenig*
(MENJE) un *Pierre Reding* (MENJE)*

MALTA

*Eurydice nacionālās nodaļa
Pētniecības, mūžizglītības un nodarbinātības
direktorāts
Izglītības un nodarbinātības ministrija
Great Siege Road
Floriana VLT 2000
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Joanne Bugeja**

Melnkalne

*Eurydice nodaļa
Vaka Djurovica bb
81000 Podgorica
Izdevuma veidošanā piedalījās: Prof. *Igor Lakić*,
PhD*

Nīderlande

*Nīderlandes Eurydice nodaļa
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs*

ZIEMEĻMAKĒDONIJA

*Eiropas izglītības programmu un mobilitātes valsts
aģentūra
Boulevard Kuzman Josifovski Pitu, No. 17
1000 Skopje
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs*

NORVĒGIJA

*Eurydice nodaļa
Izglītības un pētniecības ministrija
Kirkegata 18
P. O. Box 8119 Dep.
0032 Oslo*

POLIJA

Polijas *Eurydice* nodaļa
Izglītības sistēmas attīstības fonds
Aleje Jerozolimskie 142A
02305 Warszawa
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Beata Platos*
(koordinācija)

Portugāle

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Ministério da Educação e Ciência
Direção-Geral de Estatísticas da Educação
Av. 24 de Julho, 134
1399054 Lisboa
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Isabel Almeida*;

pieaicinātie eksperti: Izglītības ģenerāldirektorāts

Rumānija

Eurydice nodaļa
Kopienų programmu valsts aģentūra izglītības un
profesionālās apmācības jomā

Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 București
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

SERBIJA

Eurydice nodaļa Serbijā
Fonds „Tempus”
Ruze Jovanovic 27a
11000 Belgrade
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

Slovākija

Eurydice nodaļa
Slovākijas Starptautiskās sadarbības akadēmiskā
asociācija
Křížkova 9
811 04 Bratislava
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Marta Ivanova*

Slovēnija

Eurydice nodaļa
Izglītības, zinātnes un sporta ministrija
Izglītības attīstības birojs
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

SPĀNIJA

Eurydice España-REDIE
Centro Nacional de Innovación e Investigación
Educativa (CNIIE)
Ministerio de Educación y Formación Profesional
c/ Torrelaguna, 58
28027 Madrid
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Berta González*
Álvarez, Ana Prados Gómez, Francisco Javier
Varela Pose and Elena Vázquez Aguilar

ZVIEDRIJA

Eurydice nodaļa
Universitets- och högskolerådet/

The Swedish Council for Higher Education
Box 450 93
104 30 Stockholm
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

Šveice

Eurydice nodaļa
Šveices kantonu izglītības ministru apvienība (EDK)
Speichergasse 6
3001 Bern
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Alexander Gerlings*

TURCIJA

Eurydice nodaļa
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Osman Yıldırım*
Uğur;

eksperts: Prof. Dr. *Cem Balcıkanlı*

APVIENOTĀ KARALISTE

Eurydice Anglijas, Velsas un Ziemeļīrijas nodaļa
Valsts izglītības pētniecības fonds (NFER)
The Mere, Upton Park
Slough, Berkshire, SL1 2DQ
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Sigrid Boyd* un
Sharon O'Donnell (NFER biedrs)

Eurydice nodaļa Skotijā
Mācību direktorāts
Skotijas valdība
2-C North
Victoria Quay
Edinburgh EH6 6QQ
Izdevuma veidošanā piedalījās: *Alina Dragos*;
Skotijas valdības politikas eksperti:
Ansdell Douglas; Beattie Kathryn

Reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšana Eiropas skolās

Šis *Eurydice* ziņojums sniedz īsu pārskatu par visā Eiropā īstenotajiem politiskajiem centieniem, kuru mērķis ir atbalstīt reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu skolās. Tas, pirmkārt, informē par augstākā līmeņa izglītības pārvaldes iestāžu atsaucēm uz reģionālajām vai minoritāšu valodām oficiālos dokumentos. Tālāk tajā aplūkota dažādu Eiropas izglītības sistēmu politika un pasākumi, kas saistīti ar reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu. Tam seko pārskats par dažiem ES finansētiem projektiem un iniciatīvām, kas atbalsta reģionālo vai minoritāšu valodu mācīšanu Eiropas skolās.

Eurydice tīkla uzdevums ir izprast un izskaidrot, kā tiek organizētas un kā darbojas Eiropas atšķirīgās izglītības sistēmas. Tīkls iepazīstina ar valstu izglītības sistēmu aprakstiem, salīdzinošiem pētījumiem par konkrētām tēmām, kā arī rādītājiem un statistiku. Visas *Eurydice* publikācijas ir pieejamas bez maksas *Eurydice* tīmekļa vietnē vai, pēc pieprasījuma, drukātā formātā. Savā darbā *Eurydice* tiecas veicināt izpratni, sadarbību, uzticību un mobilitāti Eiropas un starptautiskā līmenī. Tīklu veido nacionālās nodaļas, kas atrodas Eiropas valstīs un kuru darbību koordinē ES Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra. Vairāk informācijas par *Eurydice* skatiet vietnē <http://ec.europa.eu/eurydice>.

